

IRAZEKIN ETA JARRAI, ASMOZ TA JAKITEZ!

Nork bere lurraldean bakean, lasai eta diskriminaziorik pairatu gabe
bere hizkuntzan bizitzeko duen beharra, eskubidea nahiz nahia
presente ditugu euskaldun askok: ez dauzkagu ahanziak.

Espainia eta Frantzia indarkeria baliatzeko zemaieren presentzia etengabeaz eta berena guri ezarritik
saiatzen dira erazten logika humano ukaezin nahiz eztabaida ezin horri daukan errebantzia.

Horretarako, manipulazio zein zapalkuntza estrategia kolonialista asko erabiltzen dituzte;
besteak beste, beren hizkuntzak blindatu, gu beren hizkuntzaz bonbardatu nahiz fusilatu
eta, gainera, guri egotzi geure hizkuntzari ematen diogula ezin onartuzko garrantzia.

Beren ideologia faxista eta jardun kriminala sartu ziguten buruan: euskaldun askok sinetsia duen
eta euskaldun gutxi erantzi dizkion gezurrez, aitzakiaz eta islas jantzia.

Euskaldun askorentzat, bilakatuko al da / bilakatuko ahal da noizbait kanpoko errealitatea beren
jarrera aldatzeko bezain jasangaitza edo jasanezina? Noiz bilakatuko dugu erdaraz bizitzeari
darion kiratsa euskaraz bizitzeari darion lurrin edo fragantzia?!

Geure kontzientzia eta autoestimua gaixorik daude; izan ere, gero eta handiagoa da egiaz
garenaren eta jokatzen dugun moduaren arteko distantzia.

Euskara milaka lagunek elkarrekin modu arrakastatsu eta eraginkorrean komunikatzeko
darabilgun hizkuntza da, gozagarri hutsa, eta ez ezein fosil folkloriko,
ezein kultur objektu apaingarri edo ezein merkantzia.

Horrez gain, mehatxu armatuaren eraginpean euskaldunok onartezina onargarria balitz bezala
bizi izatera presionatzeari esaten diote bi estatu jazarleek “tolerantzia”.

Guk geuk mespretxatzen dugu geure burua, guk geuk baztertzen, guk geuk zapaltzen...

Gu geu ari gataizkie egiten lan zikina: zeinen pozik egongo diren Espainia eta Frantzia!

Guri beren hizkuntza ikasazten digute, eta haietako inor gutxi ikasten du gurea.

Hori dela eta, beti guk aldatu behar hizkuntza: “jakitea” ei da horretarako irizpidea.

“Kasualitatez”, esan liteke irizpide horrek euskarari eta euskaldunoi erasotzeko soilik balio duela,
eta ez gainerako bizi egoerentarako; izan ere, erdal elebazarrek gauza asko jakiteak (hala nola
(hizkuntzak) ikasten) ez du behartzen “betebehar” hori egitera alderantzizko bidea.

Eta bai, euskara BEHARREZKO DA: euskara da euskaldunok errespetatzeko, gu geure etxean
behin eta berriro atzerriko hizkuntza baten hitz egiten ez jartzeko eta erdal elebazarrek beren
izatea nahiz bizi ikuspegia aberasteko behar duten eta eskura duten baliabidea.

Euskara, Euskal Herria eta “txikion” ikuspegia desagerrarazi nahi dituzte, geuregan beren mundu
ikuskerak (kolonialista, zapaltzailea, espainiarra, frantziarra...) errotu daitezen eta guri egiten ari
zaizkiguna beste batzuei egin diezaiegun: ez zaitzatela engaina, ez dira-eta gure adiskideak.

Bortxaren presiopean bi estatu horiei erosiako ekaia erabiliz ari gara eraikitzen bi estatuen
jabetzakoa izango den guretzako presondegia: gure etxea izango da gure espetxea, eta bai, okerrago
biziko gara. Galduta, irizpiderik gabe... Idatzi al duzu inon zure izatearen helbidea?

Askatasunaren izenean, askatasuna mugatu, murriztu zein bahitu nahian bizi dira batzuk;
pertsonek mota bakarra ahalgintzen da hori egiten: askea ez dena. Nik ez dut inoren menpe ikusi
nahi ez nire etxea ez nire hizkuntza, ene aberkidea.

“Hau Espainia/Frantzia da”... Indarkeria erabiltzeko mehatxupean eta pertsona armatu
etengabeko presentzia oinarrituta gaude horrela... Gatazka eragiten duen ezein jarrerak ez du
konpontzen eragiten duen arazoa: erdal elebazarrek euskara ikastea, haiek gurekin ez
erlazionatzea edo euskaldunok inoren esklabu linguistiko izan nahi dugun ebatzea da irtenbidea.

Eta gogoratu behar genuke politika ez dela herritarrok “hobeto eta lasaiago” bizi gaitezen baliatzen, ezpada biztanleok ahultzeko, geure ardurak politikarien esku uztearekin batera geure boterearen zati ikaragarria haiei emanda. Hau tiranokrazia da, eta ni ez naiz haietako inoren ohaidea.

Euskara “beharrezkotzat” ez jotzeko egoerak eragin eta indartu nahian ez ezik, geure hizkuntzaren presentzia al bait eremu gehienetan murriztu nahian ere ari dira, eta zu zarabiltzate horretarako, ezin diezaiegun ezer leporatu, etsipenaren enbaxadore eta inoiz babestuko ez zaituen artaldeko partaidea.

Zer pentsatuko lukete eta zer sentituko lukete gure arbasoek, minutu gutxi batzuek hezur-haragiztatzeko baimena eduki eta berpiztu egingo balira? Lotsak, desengainuak, nahigabeak eta arrangurak itoko lituzkete gutako askoren ahaideak!

Guri erdara ezarri, gu erdaraz erabat inguratu eta kale asko erdaldundu zuten; egun, hor dihardute, euskal erakunde publikoak erdaldundu nahian: estatuen burua, betikoa; eta lepoa, lehengoa.

Lan harremanak, barne dinamikak eta herritarronganako arreta erdalduntzea xede, aitzakia hau hartuko dute ardatz, gu eta euskara itotzeko: erdaldunak, gehiengoa; euskaldunak, gutxiengoa.

Eta jendea amarruan gatibu, erdaraz bizitzea norberaren hautua eta erabakia delakoan.

Erdaraz biziko bazarete, hau sentituko dut: ni euskalduna naiz; ni ez naiz hemengoa.

Gogoratu beharrean gara besteri mugarik markatzen ez dionak edota markaturikoei eusten ez dienak hau sustatzen duela: jokamolde tiranoa.

Eta alboko bi estatuei gurekin nahieran jokatzeko uzten diegunez,

beste behin egoera kezkarria hala geure hizkuntza nola euskaldungoa.

“Harro, herri?” Ni ez nago harro: *Korrika*, eta jendea, erdaraz. Gure autoritate zein heldutasun faltak honako hau eragiten dit: botaka egiteko gogoia.

Zein da euskaldunok erdaraz “hitz egin behar” izatearen eta euskarari “muzin egin behar” izatearen funtsa: *Una, grande y libre, Morts pour la patrie* eta erdal elebarraren bizimodua izatea eroso(ago)a?

Kukuaren estrategia: euskara bere habiatik kanporatu eta ohildu; euskaldunok beste norbaiten hizkuntza elikatu. Kontziente al zara? Zer irteten da zure ahotik? Zergatik? Zertarako? Zer ari zara hedatzen eta barreiatzen? Espainiaren edota Frantziaren hizkuntza(k) eta diskurtsoa!

Zer esango zenioke bizitzako guraso zarenez eta haurrak zaintzen badakizunez bere seme-alabak jagon diezazkiozula eskatuko lizukeenari, hori egitea “bere lehentasuna ez delako”? Antzarak ferratzera bidaliko zenuke, ezta? Ez al zenioke esango “Ni ez naiz zure txotxongiloa”?

Eta zer esan... Euskaraz abestu, edo idatzi, edo antzeztu... eta erdaraz bizi. Aldarrikapen pankartak euskaraz, edota euskal militantea izan... eta erdaraz bizi. Euskaldun askok, gutxietsi; alboko estatu okupatzaileek, kolonizatzaileek, etengabe erasotu. Euskara, sinboloa.

Bidegabekeriek eragindako edota (berriz) aktibaturiko eta sorburuan edo jatorrian maitasuna den amorruak bi bide dauzka: ezetz esaten, mugak markatzen nahiz haiek fermuki defendatzen dakien maitasuna, edo etsipena (haren isla, esklabutza eta autogorrotza).

Aurrenekoa ahalegin handia eskatzen duen hautua da, merezi duena; bigarrena, ordea, ez da norberaren aukera, baizik eta nork bere egiten duen oztopoa.

Mundu inklusiboa nahi omen da... Gurean, agi denez, geure hizkuntza arbuia eta alboratzean, guk espainola eta frantsesa aintzat hartu nahiz ikastea eta erdal elebarrak euskara ez ikasi zein baztertzeko datza haien jarrera “inklusiboa”.

XXI. mendean, badirudi *euskalduna* izatea erdaraz hitz egitea dela; *maitatzea*, berriz, gorrotatzea; *errebeldea* izatea, esaneko eta otzan jokatzeko; *erdara norberak aukeratzea*, amore ematea; *askatasuna*, utzikeria, eta *burujabe* izatea, izatea esklaboa.

Guk bultzatu ezean, euskara ez da jalgiko plazara; horrez gain, indarrik egiten ez badugu, segur aski ez gaituzte sekula ulertuko, eta askok ez dute aldatuko beren jarrera euskarafobia.

Egintzat ematen da erdaraz jakiteagatik erdaldunei erdaraz hitz egin behar geniekeela, nagusikeriaz. Egintzat eman? Nor dira, bada? Gure jabeak? Gure bizitza nola bizi behar dugun erabakitzen dutenak?

Erdaraz jakiteagatik erdaraz hitz egitea nahitaezkoa omen da; euskara jakitea, aldiz, aukerakoa. Zer esango zenioke hau esango lizukeenari? “Ez da nire lehentasuna, nahiz eta badudan abagunea egun erdiko kontratua bilakatzeko egun osokoa.

Zuk 8 orduz lan egiten duzunez eta nik baino diru gehiago irabazten duzunez, ordainiezazkidazu tragoak, ogitartekoak... elkarrekin egongo garen guztietan”. Hoa popatik hartzera, lasto fardo halakoa!

Eta zer esan guraso euskaldun askoren jarrerari buruz: zuzenean seme-alabei erdaraz hitz egin, edo euskaraz hitz egin dezatela agindu eta norberak erdaraz egin. Zenbat urte bete arte iraungo dute haurrek euskaraz? Eredutza da gakoa!

Eta seme-alabek erdaraz hitz eginez gero, zer? Eutsieziaiozu euskarari! Nolatan finka lezakete etxeko “txiki”ek (seme-alabak, beti(ko) seme-alaba) zein hizkuntzatan komunikatuko diren senideak? Nork agintzen du zuon bizitzan? Horretan ere, geure jarrera, geure hizkuntzaren aurkakoa?

Inori ez al dio barrena nahasten edo inarosten euskal otseinak izateak edota erdaren inbasioak? Niri askotariko eritasunak eragiten dizkit, hala nola anginak, otitisa, gastroenteritisa, anburuak edota beherakoa.

Horrez gain, noiz arte itxaron behar genuke? Euskara desagertutakoan izango al da geure hizkuntza ikastea doakoa?

Zertarako ordaintzen diegu? Nahiz eta ez nintzatekeen ezergatik ere egongo haien zain, politikariek eta euskal erakunde publiko guztietako profesional batzuek noiz (berr)ekingo diote kalitateko euskara erregistroak lehengo maitasunez eta arretaz jorratu eta zabaltzeari (kalerakoa eta goi mailakoa)?

Guri erdaraz hitz eginarazteari iraingarria deritzot; egun, ordea, hemen bizi eta euskara ikasi (nahi) ez duenari euskaraz hitz egitea jotzen da iraingarritzat: kapitalistek, frantsesek eta espainiarrek (euskaldun batzuen laguntzaz) besteren aurkako arma bilakatzen dute arriskutsutzat edo mehatxutzat dutena. Bereiz eta identifika itzazu erreala eta benetakoa.

Esan liteke euskara eta eguneroko bizimodua bateraezinak balira bezala jokatzeko duela jende askok, zeharo bateragarriak izan arren... Poteatzeko, eskiatzeko, mendian korrika egiteko, kontzertuak ikusteko, bidaiatzeko... beste diru edukita, zer axolako dio *Euskal Herri* euskara(z) urriak/bakoak?

Agi denez, neurritz gain sartu ziguten anestesia: inoiz agituko al da lo dauden euskaldunak esnaraziko dituen zartakorik edo esnaraziko dituen zartakoa?

Nahiz eta Euskal Herrian euskara ikasi gabe bizitzea erabaki duenari euskara hutsean mintzatzeko bezain askeak izan, oraindik ez dugu ikasi, eta geure gain hartzen ditugu hemen euskara ikasi gabe bizi direnen ondorioak. Noiz etengo dugu geure degradazioa?

Geure hizkuntza erdeinatzea geure izatea mespretxatu eta utzikeria besarkatzea da; honako hau utzi diegu lortzen: gu geu izatea geure buruaren borraroa eta geure hizkuntzaren arerioa.

Horrela eraiki behar al dugu geure nazioa?

Ken iezaezu erdara espainiarrei edota frantsesei, edo murriz diezazkiezu beren hizkuntza baliatzeko eremuak edota abaguneak: sutan jarriko lirake, eta esango lukete onartezina litzatekeela, bidegabekeria faxista, eraso ankerra, ozarkeria deskribaezina... eta sekulako inbasioa.

Guk, badaezpada, burua makurtzen dugu, hizkuntza aldatzen, haien gezurrak sinesten, geureak asmatzen eta haiek sinesten. Noiz arte? Euskararen egoera tristearen erantzulea ez da gizartearen “eboluzioa”, baizik eta geure etsipena nahiz ausardia falta, batetik, eta, bestetik, estatuen manipulazioa.

Espainiak eta Frantziak, beti aurka. Ba al dakite nor edota zer diren, diren hori izaten eta diren hori izanez bizi izaten? Beren herrialdea, beren hizkuntza eta beren kultura ez diren horien kontra beti, haiek deuseztatu eta desagerrarazteko asmoz. Aurrera jarraitzen du, euskaldun askoren ezinbesteko

laguntzaz, gurea ez den horren guztiaren asimilazioak.

Beldurgarriak begitantzen zaizkit kapitalismoak eta bi estatu horiek eragindako eta euskaldun askok beren eginiko otzankeria maila nahiz sedazioa.

Guk erdara jakitea da haiek euskara ikasi ez eta gu haien ESKLABO LINGUISTIKOAK izateko amarruetako bat: haien begirune ezaren eta ongi baino hobeto pentsaturiko politiken ondorioz, bedeinkapena den eleaniztasuna (besteak beste) izan liteke gure madarikazioa.

“Ez dakit euskaraz”: “betiko” balioko diela dirudien komodina... Erasotzen dutena geure hizkuntza barik gure patrika balitz... euskaldun askok beste era baten jokatu luke. Autoafirmatzen ari garelakoan, nagusi dugu autoanulazioa.

Eskubideak zenbakiekin zein kopuruekin lotu, eta “demokrazia”

“gehiengoa/gutxiengoa” dikotomiarekin erlazionatzeko nahi manipulatzailaren gezurra.

Gugan nagusi dira buruan sartu zizkiguten sinesmen faltsuak erdaldun elebarkarrei azaldu eta haiei mugak paratzeak eragin dezakeenarekiko beldurra.

Geure etxean geuk geure burua umiliatzea... lortu, eta gutxitasun sentimenduak, geure hizkuntzarekiko herra, hura ezarpen gisa bizi izatea nahiz Estokolmo sindromea, haien politiken gailurra.

Beharrik oraindik ere batzuek kutsatu gabe duten arima eta oroitzen duten garela Gernikako arbolaren ezkurak.

Bizitzak geure ardurapean utzi zituen hala geure hizkuntza nola geure lurra.

Espainia eta Frantzia ez dira demokraziak; hala ere, geure jarrera honelakoa da: uzkurra.

Gu gutxiengo bilakatzea lortzen badute, hezkuntza sisteman, hedabideetan, Osakidetzan... euskararen presentzia murriztea eta geure hizkuntzari gero eta dirulaguntza gutxiago ematea haientzat hau izango da: samurra.

Oraindik ez gara ohartu bizitzan ez litzatekeela borrokatu behar: IZAN egin behar genuke, eta, horretarako, nork bere burua hezi. Milaka mertzenarioen leialtasuna dutelarik gu borrokatzera presionatzeak gu higaraztea, nekaraztea, etsiaraztea... du xedetzat. Indargabetu haien iruzurra!

Bestalde, bada beren hizkuntz gabeziak euskarari leporatu eta haren gabeziatzat dituen euskaldunak, eta ez dute (ia) zirkinik egiten haren baliabideak ezagutzen ahalegintzeko (zertarako “joan” euskarara erdara “badatorkit” esfortzurik egiteke?). Nagikeria: askoren patu makurra.

Nik ez daukat euskararekiko konpromisorik: NI EUSKALDUNA NAIZ!, EUSKARA DA NIRE HIZKUNTZA! EUSKARAREN ETXEAN BIZI NAIZ! Noiz arte definituko ditu geure bizimoduaren nondik norakoak pertsona batzuen asmo maltzurak?

Eta noiz hasiko gara geure burua baloratzen? Batzuk poztu egiten dira erdarari esker pertsona interesgarriak nahiz atseginak eta abar ezagutzeko aukera izan dutelako; hemen bizi den eta gutaz hori pentsatzen duten zenbatak ikasten dute euskara, hori ez eginda zerbait “galtzen” dutelakoan? Noiz aktibatuko dugu oraindik torturatu gabe geratzen zaigun automaitasun apurra? Euskararen alde jarduteko eta euskaldun koherente, sinesgarri eta erabatekoa izateko modurik eraginkorrena eta arrakastatsuena euskaraz bizitzea da. Izan dadila hori geure garaikurra!

Iritziak norbaitek erabakiriko bakar batera murriztu, herritarrok elkarren aurka jarri, etsai zein izu giroa eragin eta jendea nahieran bideratu nahiz manipulatzeko baliatzen da “zuzentasun politikoa”.

Hemen bizi eta hemengo hizkuntza ikasten ez duenak baztertzen du bere burua: euskaldun guztiok erdaraz jarri nahi izatea, hori bai diskriminazioa. Manipulazioari, emaiizu ostikoa!

Geure hizkuntza eguneroko bizitza publikotik desagerrarazi edota erauzi nahi izatea ez da hizkuntzen arteko elkarbizitza, baizik eta euskararen aurkako jazarpen diglosikoa.

Laster, euskal erakunde publikoak konkistatutakoan (guk utziz gero), esango dute astakeria direla D eredua edota “inor gutxik” darabilgun hizkuntza sustatzeko baliatzea diru publikoa.

Gainera, euskararen lurraldean espainiera edo frantses hutsean mintzatzen tematzen dira; euskaldunok erdaraz hitz egin dezagun, gu presionatzen; euskaldunok euskaraz mintzatzen gatzazkielako, haserretzen... Eta, hala ere, gure jarrera (ez berena) ei da setatia, zurruna eta hermetikoa.

Beren jaioterrian egiteko prest ez leudekeena egin dezagula eskatzen digute. Eta guk, egin. Euskaldunok, etxean, arrotz; etxean, mirabe. Aurki, leku izen batzuk eta zenbait abestiren hitzak aldatzen hasi beharko dugu: “Gu erdaldunak gara, Erdal Herrikoak”.

Konbentzituta nago bi estatuek behar bezala zutela eta dutela diseinatua euskara koma egoeran uzteko prozesua: zer egoera eragin, zer estrategia gauzatu, zer baliabide erabili, zer esan demokraziak direlako itxurari eusteko... Kolonizazio politiko-kulturalerako profitatzen dute kolonizazio linguistikoa.

Badakite jendea manipulatzeko eta hura mintzen: kontziente dira, urte gutxian eragindako kaltea konpontzeko(tan), belaunaldi bat ez dela izango nahikoa.

Hizkuntz aukera mugatzen ez diegun eta hizkuntz hautua mugatzen diguten horien lege nahiz jarrera batzuk legezkoak dira; ez, ordea, etikoak.

Eskubide guztiak bateragarriak nahiz ez baztertzailak izan arren eta norbait integra dadin inor edo ezer alboratu behar ez bada ere, ematen du Euskal Herrian integratzeko euskara baztertu eta desintegratu beharra dagoela: diktadura *disimulatu* hori al da bi estatuen irizpide *demokratikoa*? Euskara beren borondatez ikasiko lukete, eta gu euskaraz mintzatuko gintzazkieke bi estatu horiek honelakoak balira: errespetua zer den ikasiak, demokratikoak eta heldutasun maila handikoak. Euskaldunok euskaraz bizi gaitezen albait gehien zaildu, mugatu, eragotzi... nahi dute: artifiziala balitz bezala bizi dezagun eta gu erdaraz mintzatzea natura bezain naturala balitz bezala hauteman dezagun jadesteko. Naturala ez dena ez da sekula izango: utikan gure egoera transgenikoa!

Euskaldunok espainolez edota frantsesez mintzatzea eta zerrikeria hori guztia baimentzea ez da ez naturala ez logikoa.

Hala ere, hori egiten dugu. Egiak ez du mintzen, harekiko erresistentziak baizik. Esan: izan ez bagara ere, gaur egungo euskaldunok ez al dirudigu patetikoak?

Noiz eraikiko dugu euskara hutsean, erdarara jo gabe, bizi ahalko garen euskal komunitatea?

Euskaldunon barnea erdalduntzeko, euskaldunon ingurua eta kanpo errealitatea erdaldundu behar, eta, gaur egun, beren hizkuntza da geure baitako alkatea.

Bati baino gehiagori otu lekiok “egokitu” esatea euskaldunok erdaraz hitz egiten jartzeari (segur aski, maiz gertatuko zen...). Hori ez da beste manipulazio estrategia bat besterik, euskaldunok erdaldunen ahalegin ezara etsiarazteko. Kontuz zer sinesten duzun...; zaindu zeure hautematea.

“Euskara umeen hizkuntza da, eta, beraz, heldua izateko erdaraz bizi behar da”; “Ikastetxerako hizkuntza da, eta, hortaz, handik at erdaraz hitz egin behar da”... Nolatan ireki zenien gezur horiei eta antzeko beste batzuei egiazat dituzun sinesmenen erreinuko atea?

“Erdara(z) irteten zait” edo “Erdaraz euskaraz baino zehatzago komunikatzen naiz eta gai gehiagori buruz mintza naiteke”... Erdara mukurua alderdi inkontzientean eta kontzientzian, berriz, erdaraz hitz egitea norberak aukeratzen eta erabakitzen duelako gezurraren katea.

“Euskara ezarri egiten zaigu, eta, ondorioz, *errebeldea* izatea erdaraz bizitzea da”... Beste norbaitek landaturiko ideiak ezbaian jartzen, haien gainean hausnartzen, egia diren edo ez egiaztatzen... ez duenak besteren pentsamenduen menpe du intimitatea.

Euskara ahalik eta gehienik kaltetu, eta, bestalde, zenbait ekintza sinboliko egiten dute euskaldunok atzipetzen saiatu eta *demokratik* direlako itxurari eusteko; adibidez, lege edota dekretu batzuk euskaratu eta, euskarazko kultur ekoizpenak egiteko, lau sos ematea.

Eta manipulazioaren bidez dagoeneko erdietsirik duten guztia (erdal elebakar askoren jarrera hipokrita, erdaren nagusitasuna, euskaldun askok bere hizkuntzan komunikatzeko duen zailtasuna, askok darabilten euskararen kalitate gero eta kaskarragoa eta abar) ez da kasualitatea.

Bidegabekeriak euskaldunok jasan, eta haien gaineko erantzukizuna guri egozteak ez al da euskaldunoi beste behin eta beste era baten erasatea?

Erdarak batu egiten gaituela diote, gainera. Gizarte hau ez dago kohesionatuta, euskarak ez gaitu banantzen eta erdarek ez gaituzte batzen. Ez naute aintzat hartzen, ez naute naizen hori egiten eta ez dute nire izatea islatzen. Gehiegikeriak eta abusuak izan behar al lukete gure fatalitatea?

Euskaldun asko erdaraz zehatzago, eraginkorrago... komunikatzeko gai izatea ez da (hizkuntza horretan hitz egitearen) kausa, bi estatuek lorturiko erdalduntze prozesu arrakastatsuen ondorioa baino: itxurakeria errearen azpian dago ostendurik zinezkoa. Niri denda interesatzen zait, ez eskaparatea.

Guk erdara jakitea aprobetxatzen dute geure sentiberatasuna nahastu, gu gaizki sentiarazi eta ahalik gehiena murrizteko hau: geuk erdaraz hitz egin beharra geure hizkuntzaren, kulturaren, eskubideen, borondatearen... aurkako eraso gisa hautemateko probabilitatea.

Bere historia, kultura eta hizkuntza ezagutzen ez dituenak beste norbaitenaren menpe jarduten du, eta egiari muzin egiten diona gezurraren morroi bizi da: bi estatu horiei garen guztia bahitzen utzi genien, eta geu ari gatzazkie ordaintzen erreskatea.

Horrenbestez, ez dezala inork gezurrik adieraz: erdaraz bizi den ezein euskaldun ez da ez burujabea ez bere bizitzaren autoritatea.

Hori hala izan arren, badirudi euskaldun asko gustura bizi dela bere konplexuen gidaritzapean eta Espainiaren nahiz Frantziaren txotxongilo izaten: hori omen da haien “borondatea”.

“Nortasun nazional berbera bizi izateko era asko” badaude ere, estatu zapaltzaileetako edo estatu bakoitza (ba al dago zapaltzailea ez den estaturik?) bere hizkuntzan mintzo da: hori da errealitatea.

Euskaldunok, ordea, desagerrarazi eta makurrarazi nahi gaituztenen hizkuntzan: hamarkadak daramatzagu torturatzen geure koherentzia, sinesgarritasuna eta integritatea.

Zeure hizkuntzaren oraina zein geroa kaltetzen ari zaren hori: horrela jarraituz gero, axolagabekeria murgildurik jarraituko duzu, sedatuta; kasurik politenean, erruak eta alhadurak xurgatuko dute zure izatea.

Erdaraz hitz egin beharrak nire osasuna kaltetzen du (fisikoa, psikikoa eta emozionala), eta euskaraz bizitzeak nabarmen handitzen du nire bizi kalitatea.

Dirudienek, euskaldun asko asalatu gabe edota osasun arazorik izan gabe bizi dira erdaraz...

Esango nuke ganbara pipi espainiarrez edo termita frantsesez josita daukan euskaldunak soilik esan diezaiokeela erdaraz bizitzeari “ongizatea”.

Nik honako hau aldarrikatu nahi nuke: euskaldunokin erlazionatuko badira, erdal elebakarrei euskara ikas dezatela esatea.

Ez guri euskaraz nahitaez hitz egin diezaguten (nahi lukeenak gaztelaniaz hitz egingo liguke), baizik eta gu dagokigun naturaltasunez bizi gaitzen euskaraz, elkarrenganako errespetuak, baldintzapen ezak, orekak eta malgutasunak eragingo baitu inork bidegabekeriarik ez jasatea.

Espainiar edota frantziar elebakar askok euskara ezarri egiten dugula diote: ez al da ironikoa gaztelania edo frantsesa soilik dakien norbaitek guri hori egozteak? Besteren hizkuntzari eta euskara ikasteko edota gu ulertzeko saiakera ezari amore ematea gure ardura da, ez kalamitatea.

Ez da existitzen axolagabekeriarik, alienazioa eta utzikeria baizik; beraz, iruditzen zait geure burua hezi eta ordenatzea dela geure komenientzia.

Indargabetu dezagun bi estatuen estrategia zikinen muina: jadetsi nahi dutena erdiesteko, hain alimalekoa izatea euskaldunon bizimoduan erdaren presentzia.

Kukuaren estrategia: euskaldunok erdaraz inguratu, hura izan dadin hizkuntza arrakastaz barneratua (gu ohartzeke komunika gaitzen trebeago); gure inkontzienteaz nagusitu eta jabeturik, gure borondateak esku hartzeke irten dakigun eta hori izan dadin euskaldunon joera edo tendentzia.

Hortaz, izan dezagun argi: ez dugu guk aukeratzen erdaraz hitz egitea. “Zuk badakizu erdaraz, eta nik ez dakit euskaraz”. Eta? Zuk badakizu kozinatzen eta etxeak garbitzen, eta ez didazu sekula egin ez bata ez bestea, jakin arren eta jakite hutsagatik. Ausartu gaitzen, eta alda dezagun inertzia!

Gaur egun, Euskal Herrian euskaraz mintzatzeko, baimena eta barkamena eskatu beharko bagenu bezala bizi gara, geure etxean eta lurraldean bertako hizkuntzan hitz egitearren. Garesti ari gara ordaintzen ahaldunduz, heldutasunaren eta irmotasunaren absentsia.

Ezberdinak dira askea izatea eta erabakitzeaskatasuna izatea. Minak mugatzen digu askatasuna, eta, besteak beste, inoren menpe bizi gaitzen erabakitzeaskatasuna oinazeak.

Lokabe izan nahian edo besteren otsein izaten: nola bizi behar duzue zuen existentzia?

Euskaldunok, beti eman (erdara); haiek, beti hartu (erdara)... Eta euskara? Gu lotsatuta, errudun eta gaizto sentitzen gara geuretzat naturala dena egiteagatik (euskaraz hitz egiteagatik, alegia), eta guk haiek aintzat hartu behar... Haiek gu? Oso desorekaturik dago elektroien balentzia.

Haiek ez dira halaxe sentitzen hemen bizi, euskara ikasi ez, beren hizkuntza ezarri eta gu erdaraz mintzatzeko jartzearen; are gehiago, nagusikeriaz, batzuk haserretu egiten zaizkigu guk horri uko egitearren. Beren jarreretan eta ekintzetan ez dago presente inozentzia.

Bestalde, beren hizkuntza baztertu zuten (euskaldun?) askok haxe aldarrikatzen dute: independentzia.

Izan dezagun presente espainolez eta frantsesez biziko litzatekeen estatua ez litzatekeela izango ez askea ez burujabea: har ezazue horren gaineko kontzientzia.

Zuon jarrera aldatzeko prest? Bai, euskarak Euskal Herri askea eta burujabea behar du, euskalduna eta euskaraz bizi(ko) dena. Estatua behar genuke. Nik uko egingo nioke erdaraz biziko litzatekeen *eurdal* estatuari, hori ez baita gure esentzia.

Dagoeneko estatu lokabea bagina bezala biziz gauzatzen da askatasuna eta burujabetza; alabaina, gudan nagusi da obedientzia.

Bestalde, noiz izango dugu hizpide estatuak guri eragiten diguten eta noiz jarraitzen dugun era askotako biolentzia?

Zenbat eta gehiago zapaldu nork bere burua, orduan eta botere handiagoa oparitzen du. Euskal abertzale askok sakon hausnartu behar luke: Euskal Herria espainiartzen edota frantsesten ari zarete, erdaraz bizitzea hori egitea baita, eta ez, adierazi berri dudana ez da inolako atrebentzia.

Espainolak Espainian espainolez eta frantsesak Frantzian frantsesez bizitzea zentzuzkoa omen da; gu Euskal Herrian euskaraz bizitzea, ordea, sekulako astakeria:

horra hor baimentzen dugun penitentzia.

Euskaldun, zer bultzatzeko, indartzeko... ari zara baliatzen zure denbora zein bizi indarra eta zeren zerbitzura dituzu jarriak zeure gaitasunak, trebeziak nahiz inteligentzia?

Erdaraz bizitzeak kategoria sozial edota heldutasun-, sofistikazio-, dotorezia-, errebeldia-, modernismo- edota burujabetza-maila handiagoak ematen di(zki)zulakoan, ala? Nor bere buruarekin okerrago senti ez dadin, komeni dena sinetsi nahi izateak eraginiko dementzia.

Euskaldunok ez ezik, euskal herritar orok ere badu bere ardura (bakoitzak, berea), inork inori baldintzatu ez diezaion zein hizkuntzatan komunikatu:

hori da gizatasuna, begirunea, oreka eta koherentzia.

Euskal herritarrek euskaldunokin begirunez erlazionatu eta guk geure burua, hizkuntza zein kultura errespetatzeko, nork bere sakoneko sentiberatasunarekiko konexioa indartzeaz gain, eraldatu egin beharko luke gailendurik dabilen eta ilusio hutsa besterik ez den indiferentzia.

Euskaldun askoren euskararekiko sentiberatasuna zanpatuta dago, gainean kilometro bat porlan espainiar edo frantziar duelarik; hausnarketa eta asmo zehatzak ditu bi estatuen interferentziak.

Eta inongo talentua behar izatekotan, hemengoa eta euskarazkoa sustatu beharko dugu gehienbat, hemen gera dadin, aterik euskaraz irekita ditugularik; herrikide, aztertu eta hausnartu: zer-nolako jarrerak dauzka oinarritzat euskararen aurkako erresistentziak?

Eta ez: euskara hutsean hitz egitea edota denek euskara ikastea aldarrikatzea ez da gatazkarik eragitea, baizik eta aspalditik existitzen den gatazka bat azaleratzea, hura konpontzeko xedez (KONPONDU). Hala, has gaitezen lehenbailehen aldatzen geure izatea gatibu daukan frekuentzia!

Ezin esan ote liteke utzikeria, umiliazioa, menpekotasuna eta atzerriko bi hizkuntza horiek direla ondorengoei horrela segitzen badugu utziko diegun (dagoeneko utzi diegun?) herentzia?

Gureak ez diren hizkuntza horiek geureak balira bezala sentitu, bizi izan nahiz baliatzeak eta geurea baztertzeak agerian uzten eta islatzen du euskaldunon dekadentzia.

“Badaezpada” bi langile publikotatik batek euskarazko maila kaskarra izatea eta haiek guztiek erdaraz jakitea: hor duzue espainiar kolonialisten morroi diren “justizia” auzitegien sententzia.

Euskaldunok gaztelania hutsean hitz egitera eta arreta hizkuntza horretan jasotzera kondenatuko gaitu lanbide askotako behargin publikoen euskara eskakizuna arintzeak: nik agortzear daukat pazientzia.

Euskara: IKARAGARRI MAITE ZAITUT, eta BEHAR ZAITUT, NAIZENA IZATEKO ETA NIRE HIZKUNTZAN BIZITZEKO. Hel bekizkizu begirune, lilura eta mirespen sakonenaz egiten dizkizudan jaurespena eta erreberentzia!

Oparoa, malgua, modernoa, baliagarria...
zernahi kozinatzeke balio duen ore.

Ederra, zehatza, eraginkorra, beharrezkoa,
garrantzitsua, gurea, ezinbestekoa eta dotorea.

Euskara, zu zara ene bihotzeko lorategian
parekorik ez daukan lorea.

Zeuk ematen diozu ene bizitzari kolorea.

Beti eta betiko sentitu nahi nuke
nire ahoan zure zaporea.

Zu ezagutu eta zu baliatuz bizitzea,
a zer-nolako ohorea!

Euskara, berriro diotsut: nik IZUGARRI MAITE ZAITUT, eta BEHAR ZAITUT.

Bizi naizen artean, zeure zerbitzura eta zeure alde jartzen segituko dut nire boterea!